

ZPRÁVY Z ČESKÉ GEOGRAFICKÉ SPOLEČNOSTI

Informace pro členy

Vážená členko, vážený člene České geografické společnosti, pokud jste zároveň s Informacemi ČGS neobdržel/a také časopis Geografie 2015/1, znamená to, že nemáte za letošní rok zaplacený členský příspěvek. Prosíme, učiňte tak nyní. Výše řádného ročního členského příspěvku je 600 Kč, pro studenty a důchodce 300 Kč (letošní číslo časopisu Geografie pak obdržíte dodatečně). Číslo účtu společnosti je 1921937329/0800 (Česká spořitelna a. s., Praha 1, Václavské nám. 42; IBAN: CZ40 0800 0000 0019 2193 7329; SWIFT: GIBACZPX), variabilní symbol – nutný pro identifikaci platby – je číslo uvedené na obálce, ve které jste časopis obdržel/a. Pokud nemáte zájem v ČGS dále setrvat, prosím, podejte zprávu na sekretariát společnosti: sekretariát České geografické společnosti, Univerzita Karlova v Praze, Přírodovědecká fakulta, Albertov 6, 128 43, Praha 2, tel.: 221 951 397, e-mail: dana.fialova@natur.cuni.cz.

Běžnou praxí je informovat o aktuálním dění v ČGS členy prostřednictvím elektronické pošty (např. formou Geografického newsletteru), ale bohužel adresář sekretariátu není úplný a plně aktuální, proto prosím, pokud došlo ve vašem případě ke změně e-mailové adresy, nebo z jakéhokoli důvodu nedostáváte elektronické zprávy z ČGS, zašlete váš kontakt na e-mail: dana.fialova@natur.cuni.cz. Děkujeme.

Dana Fialová

Z jednání Hlavního výboru ČGS

Jednání Hlavního výboru ČGS proběhlo 21. 1. 2015 v Praze. Jednání mělo tentokrát velmi obsáhlý program. V rámci pravidelných informací z redakčních rad časopisů vydávaných ČGS členové HV ČGS ocenili umožnění přímého linku z databáze Web of Science na jednotlivé články v Geografii a přivítali zařazení jak Geografických rozhledů, tak Informací ČGS do seznamu recenzovaných vědeckých časopisů.

Protože byl B. Janský zvolen prezidentem ČGS, doporučila RR časopisu Geografie také změny ve složení této redakční rady. D. Drbohlav (UK v Praze) tak nahradí B. Janského v pozici šéfredaktora časopisu a novými zástupci šéfredaktora se stali J. Blažek (UK v Praze), R. Brázdil (MU v Brně), V. Voženílek (UP v Olomouci). Redakční radu dále doplnili P. Jordan (University Wien) a T. Pánek z OU v Ostravě.

V redakční radě časopisu Informace ČGS došlo také ke změně. Novou výkonnou redaktorkou se stala H. Bednářová a na pozice členů redakční rady

byly doplněny S. R. Kučerová (UJEP v Ústí nad Labem) a H. Svobodová (MU v Brně), která v redakční radě nahradila A. Rudu z téhož pracoviště.

Významným tématem se stala otázka pořádání Týdne geografie. Hlavní výbor výrazně ocenil všechny pořadatele, kteří jednotlivé akce na svých pracovištích ve velmi krátkém termínu zajistili. Poděkování bylo vyjádřeno geografickému pracovišti UJEP v Ústí nad Labem, které již před devíti lety zavedlo tuto akci na podporu geografického výzkumu a vzdělávání. HV rozhodl, že v roce 2015 proběhne tato akce pod názvem „Dny geografie“ v 3. či 4. týdnu měsíce listopadu.

Kromě standardních zpráv z jednotlivých poboček a sekcí, také HV schválil vyrovnaný rozpočet na rok 2015. Rozpočet vychází ze situace roku 2014. Bohužel dochází k mírnému poklesu příspěvků Akademie věd na vydávání časopisů ČGS. HV ČGS znovu děkuje všem pracovištím, která přispěla na činnost ČGS formou kolektivního členství.

O plánovaných seminářích a konferencích jednotlivých poboček a sekcí nebo akcích, které se konají na geografických pracovištích, najdete pravidelné zprávy na webu ČGS (geography.cz), dále v článcích a také v kalendáři akcí na našem webu. Informace o seminářích, konferencích a dalších akcích pracovišť, poboček nebo sekcí jsou také distribuovány v Geografickém newsletteru ČGS, který dostávají elektronickou poštou všichni členové společnosti.

Podrobná diskuze členů HV ČGS proběhla také o zařazení geografie v systému oborů podle návrhu nového zákona o vysokých školách. HV ČGS konstatoval velmi nedostatečné zastoupení jednotlivých geografických oborů v této klasifikaci a pověřil prezidenta ČGS, aby zahájil jednání o zlepšení postavení geografie a všech jejích oborů.

Hlavní výbor ČGS žádá MŠMT ČR, aby doplnilo do prováděcí vyhlášky k zákonu o vysokých školách do části Seznam studijním oborů do části 32. Vědy o Zemi jako Stěžejní tematické okruhy obory sociální a ekonomická geografie, regionální a politická geografie, geodemografie, kartografie a geoinformatika.

Dopis v tomto duchu byl odeslán náměstkovi ministra školství pro vysoké školy J. Weberovi a náměstkovi ministra školství pro legislativu P. Mlsnovi. Původní návrh, který byl součástí podkladových materiálů, byl nicméně odmítnut i ze strany dalších aktérů a bude výrazně přepracován.

Radim Perlín

Silvie Rita Kučerová – nový člen redakční rady

Bez okolků přiznám, že titulky zprávy je tak trochu zavádějící. Silvie Rita Kučerová opravdu byla jmenována novou členkou redakční rady časopisu Informace ČGS. Ale všichni, kdo Informace ČGS čteme a známe, víme, že Silva byla od počátku hlavní hybatelkou a hlavní dobrou duší časopisu a velmi poctivě a také i velmi razantně se starala o to, aby v každém čísle Informací bylo dost zajímavých textů. Silva se však již v létě rozhodla a požádala o uvolnění z postu výkonné redaktorky Informací a Hlavní výbor ČGS ji jmenoval alespoň jako členku redakční rady. Proto je tedy novým členem redakční rady.

Od chvíle, kdy se Informace z původního kopírovaného letáku staly regulérním vědeckým časopisem, stála Silva přímo ve středu dění. Svoji neutuchající energii a optimismem nabíjela všechny okolo při přípravě každého čísla. Svoji pečlivostí a současně i precizností vychytávala větší i drobné omyly, chyby a překlepy, kterých se jednotliví autoři dopouštěli, a pořádkem a řádem věci držela celou organizační práci kolem časopisu i komunikaci s autory. Po zcela chybném vyřazení našeho časopisu ze seznamu vědeckých recenzovaných časopisů, se Silva postarala o vyplnění a včasné odevzdání nové přihlášky, našla a doplnila na přihlášku všechny potřebné údaje a je proto i jejím úspěchem, že časopis byl spolu s dalšími opět zařazen na tento seznam.

Roli výkonné redaktorky převzala počínaje číslem 1/2015 Hana Bednářová a pevně věřím, že na Silvou vysoko postavenou laťku nejen dosáhne, ale i ji překoná.

Radim Perlín

O Týdnu geografie na univerzitách v Česku

Tradiční mezinárodní událost Geography Awareness Week (GeoWeek) se koná od roku 1984 vždy třetí týden v listopadu, zejména za podpory společnosti National Geographic. Cílem akce GeoWeek je vyzdvihnout důležitost geografické gramotnosti (geo-literacy) a vzdělávání v geografii. Studenti, rodiny a veřejnost mají možnost poznat geografii prostřednictvím přednášek, her a dalších společenských akcí. V posledních letech bývá vyhlašováno každý rok ústřední téma příslušného ročníku.

V roce 1999 byl s přispěním komerční společnosti ESRI do GeoWeek začleněn také GIS Day. Geografické informační systémy (GIS) jsou jedním z významných nástrojů geografa a nástrojů rychle přijímaných i běžnou veřejností pro zvyšování její geografické gramotnosti. Záměrem GIS Day je seznámit školy, firmy a veřejnost s využitím GIS a jejími aplikacemi do každodenního života.

Další platformou pro popularizaci geografie se od roku 2014 stal Day of Geography americké neziskové společnosti. Jeho cílem je „poskytnout studentům a široké veřejnosti po celém světě vhled do každodenních aktivit geografů a dalších odborníků pracujících s geografickým prostorem. Ukázat, že geografie není jen o vybarvování map a triviálních znalostech hlavních měst států a nejdleších řek“ a že existuje široké spektrum možností uplatnění geografů a geografického studia v praktickém životě.

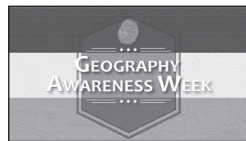
Popularizační akce s názvem Týden geografie, která volně navazuje na tradice v anglosaských zemích, se v Česku poprvé uskutečnila na katedře geografie Přírodovědecké fakulty Univerzity Jana Evangelisty Purkyně v Ústí nad Labem. Zatímco v roce 2006 se jednalo pouze o akci třídní, postupně se tato aktivita rozrostla na celotýdenní událost, do níž byl implementován také GIS Day a další vzdělávání pedagogických pracovníků základních a středních škol pod názvem Den geografie. Tyto aktivity se každoročně pořádají ve dnech okolo 17. listopadu a bývají také příležitostí setkání Severočeské pobočky ČGS či absolventů geografie.

V roce 2014 vzešel z jednání Hlavního výboru ČGS námet uspořádat podobnou akci celorepublikově. Byla vyvolána geografická pracoviště, aby podle svých možností v týdnu od 18. do 21. listopadu 2014 připravila různorodé akce pro odbornou i laickou veřejnost. Širší propagaci této akce přineslo rovněž vystoupení prezidenta České geografické společnosti, profesora Bohumíra Janského v České televizi, kde hovořil nejen o Týdnu geografie, ale také o široké působnosti geografie jako vědního oboru.

Do popularizační akce se na základě výzvy prezidenta ČGS zapojilo celkem šest českých geografických pracovišť, na dalších dvou geografických pracovištích v Liberci a Olomouci se uskutečnil ve stejném termínu GIS Day. Kromě tradičních aktivit kolegů z Univerzity J. E. Purkyně v Ústí nad Labem se do akce Týden geografie zapojili ještě kolegové z Masarykovy univerzity Brno, Ostravské univerzity v Ostravě, Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích, Západočeské univerzity v Plzni a Univerzity Karlovy v Praze. V rámci prvního ročníku celostátního Týdne geografie (a 9. ročníku Týdne geografie na UJEP v Ústí nad Labem) se na geografických pracovištích konalo značné množství velmi rozdílných akcí. Všechna tato geografická pracoviště zorganizovala celkem 22 přednášek pro veřejnost, 10 seminářů, připravila 5 výstav o tématech, která aktuálně řeší, promítla celkem 5 filmů s geografickou tematikou, uspořádala pro veřejnost, pro školy a školáky 18 různých workshopů, pracovních dílen a jiných aktivit. V sedmi rozdílných vystoupeních se věnovala možnostem uplatnění a dalšího rozvoje geografických informačních systémů a GPS. V rámci Týdne geografie byla uspořádána také jedna exkurze. Programy na jednotlivých pracovištích se lišily obsahem i formou a vždy záleželo na konkrétní specializaci daného pracoviště.

Česká geografická společnost si klade za cíl prostřednictvím Týdne geografie upozornit na obrovskou šíři geografických témat a problémů, které řeší jednotlivá pracoviště a současně zdůraznit význam geografie v moderní společnosti. Právě geografie a geografové jsou jedinými badateli, kteří jsou schopni sociálně-geografické i fyzickogeografické jevy sledovat v prostoru, hodnotit prostorové dopady některých činností a sledovat a hodnotit prostorové rozdíly a podobnosti mezi regiony. Geograf tak nachází uplatnění v moderní společnosti od veřejné správy přes regionální politiku až ke sledování důsledků globálních klimatických změn, nebo příčin a důsledků povodní.

Děkujeme všem, kteří se zapojili do této práce. Česká geografická společnost uvažuje Týden geografie jako každoroční festival výsledků geografické práce pro veřejnost. Na podzim tohoto roku se bude pod její záštitou konat již druhý ročník. Hlavní výbor ČGS se na svém posledním jednání usnesl, že se akce bude od letošního roku nazývat Dny geografie a bude každoročně po celém Česku probíhat ve 3. či 4. listopadovém týdnu. Pevně doufáme, že se do jednotlivých geografických aktivit zapojí ještě větší počet pracovišť, studentů i zájemců o geografii.

GISday

Bohumír Janský, Silvie R. Kučerová, Jan D. Bláha

Zpráva z 9. ročníku ústeckého Týdne geografie

Katedra geografie Přírodovědecké fakulty Univerzity J. E. Purkyně v Ústí nad Labem ve spolupráci se Severočeskou pobočkou České geografické společnosti organizovala ve dnech 24. až 28. listopadu již 9. ročník popularizační akce Týdne geografie. Akce se konala pod záštitou děkana PřF UJEP v Ústí nad Labem, doc. RNDr. Jaroslava Pavlíka, CSc. a prezidenta ČGS, prof. RNDr. Bohumíra Janského, CSc. a byla podpořena projektem „Partnerstvím ke zkvalitnění přípravy lidských zdrojů pro přírodovědné a technické vzdělávání“. Jak už bylo uvedeno výše, tradice Týdne geografie sahá až do roku 2006, kdy se tato akce uskutečnila v Ústí nad Labem poprvé. Týden geografie tradičně navštěvují zejména studenti geografie nebo příbuzných oborů, ale také odborná a laická veřejnost. Letos jsme mohli uvítat mladé posluchače z řad žáků základní školy Hluboká. Celý týden byl velmi pestrý a na návštěvníky čekaly prezentace, workshopy, diskuze aktuálních témat nebo promítání filmů. Každý den patřil jinému ústřednímu tématu.

V pondělí zahájili Týden geografie úvodním slovem pan děkan doc. Jaroslav Pavlík a předseda Severočeské pobočky ČGS, dr. Jan D. Bláha. Následně mohli účastníci vznést dotazy, náměty a připomínky na vedení katedry geografie, kdy vedoucí katedry doc. Martin Balej a jeho zástupce dr. Pavel Raška debatovali se studenty v Hyde Parku o životě a studiu na katedře.

Odpolední blok patřil Dni kariéry. Absolventi katedry geografie (Ladislav Faigl, Martina Houdová, Martin Chroust, Martin Šlajchrt a Markéta Vokurková) představili – zejména přítomným studentům – svoji práci v oboru a možnosti uplatnění v ostré konkurenci na trhu práce. Poté vystoupili i někteří stávající studenti katedry, kteří současně zastávají zajímavou pracovní funkci související se studiem geografie – např. Jakub Jelen (Muzeum Sokolov, jáchymovské štolý), Radek Bensch (Krajský úřad Ústeckého kraje, odbor územního plánování).

V úterý ráno proběhla vernisáž výstavy Minerály a horniny z okolí Krupky pohledem geografa. Exponáty zapůjčili z rodinné sbírky student geografie Pavel Kaule se svým otcem. Studentům a jejich prezentacím patřil celý úterní den. Byly představeny kvalifikační práce nominované do celostátní soutěže České geografické společnosti O nejlepší studentskou vědeckou práci z oboru geografie: Ladislav Bobr „Scenic roads, možnosti rozvoje v Ústeckém kraji“ (vedoucí M. Balej) a Anna Tkáčová „Využití mentálních map žáků při hodnocení školních atlasů“ (vedoucí J. D. Bláha). Další studenti prezentovali svůj neméně zajímavý stávající výzkum, ať už se jednalo o Danu Alansari a její „Farmářské trhy pod lupou v Ústeckém kraji“ nebo o Dalibora Ullrycha „Majdan, Černobyl, Srebrenica – lowcost darktourism“. O výsledcích projektu vytváření mapových podkladů pro římskokatolickou církev v Česku referovali Pavel Doležal, Jan Panzner a Jaroslav Pauš pod vedením Jana D. Bláhy. Vystoupení bylo přínosné pro posluchače zejména proto, že nenásilně představilo nejen praktické využití různých nástrojů systému ArcGIS, ale také výhody a rizika práce v týmu. Úterní program uzavřeli Markéta Ilková „Kam na výlet po Klášterecku?“ a Ondřej Věchet „Kolumbie: krásná země se špatnou pověstí“.

Středa byla věnována tématu „Dědictví UNESCO a kulturní geografie“, kde se představili zejména zvaní hosté z externích pracovišť (Národní památkový ústav a Univerzita Karlova v Praze). Dopoledne byly promítány unikátní

dokumentární a dobové filmy o proměně severočeské krajiny a tamních sídel. Lucie Radová se ve svém výběru zaměřila zejména na dokumentaci destrukce sídel kvůli povrchové těžbě hnědého uhlí a výstavbě vodních přehrad. Věra Kučová následně diskutovala problematiku světového dědictví a tým Zdeňka Kučery (spolu s Magdalenou Kaškovou, Jiřím Rieznerem, Silvií R. Kučerovou a Janem D. Bláhou) vnesl do programu poměrně unikátní téma symbolického významu krajiny v příspěvku „Obrázky z poslední cesty: krajiny na náhrobcích z českých hřbitovů pohledem kulturní geografie“. Středa byla zakončena promítáním filmové reportáže Jiřího Anděla ze zahraniční exkurze katedry geografie PřF UJEP v Ústí nad Labem po kulturních a přírodních památkách UNESCO. Následovalo zasedání Severočeské pobočky ČGS.

Ve čtvrtek proběhla také již tradiční akce dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků, tzv. Den geografie. Ten je určen učitelům základních a středních škol, jichž se sešlo téměř čtyřicet. Byly pro ně připraveny přednášky z ekonomické geografie od Milana Bursy, Vladana Hrušky a Silvie R. Kučerové. Atraktivní částí programu byl i Hyde Park o geografické učebnicové produkci pro školy, v němž diskutovali Alena Dupalová (odborná redaktorka, Nakladatelství Fraus), Daniel Ševčík (redaktor, Pedagogické nakladatelství Prodos, s. r. o.), za českou geografickou obec a její učebnicovou tvorbu pak Bohumír Janský (UK v Praze) a Jiří Anděl (UJEP v Ústí nad Labem). Přítomní učitelé mohli vyjádřit náměty na zlepšení současných zeměpisných učebnic, vyjádřit své preference a poukázat na nedostatky, přičemž jejich podněty byly pečlivě zaznamenány.

V pátek uzavřel Týden geografie GIS Day zaměřující se na geografické informační systémy. Martin Dolejš (UJEP v Ústí nad Labem), Jan Pacina (UJEP v Ústí nad Labem, FŽP) a Adam Javorčák (Krajský úřad Ústeckého kraje) připravili spolu se studenty pestrou přehlídku užití GIS, např. při archeologickém výzkumu, ve sledování nehodovosti vybraných silničních úseků Policií ČR, pro přípravu zonace CHKO. Nechyběly ani ukázky sběru dat pomocí bezpilotních prostředků.

Silvie R. Kučerová, Jan D. Bláha

Týden geografie na Geografickém ústavu PřF MU Brno

Pro Týden geografie bylo na Geografickém ústavu Přírodovědecké fakulty Masarykovy univerzity Brno připraveno několik akcí, které byly zacíleny k široké veřejnosti, studentům středních škol, ale i do řad vysokoškolských studentů geografických a příbuzných oborů.

První ochutnávkou z aktivit Geografického ústavu, určenou především pro zájemce z řad široké veřejnosti, byla přednáška s názvem Česká věda v Antarktidě. Na přednášce zazněly populární formou informace o výzkumné činnosti a současných projektech realizovaných na vědecké stanici Johanna Gregora Mendela nacházející se na ostrově Jamese Rosse v blízkosti Antarktického poloostrova. Za naše pracoviště zde vystoupili klimatolog Kamil Láska a správce stanice a koordinátor projektů polárních výzkumů Pavel Kapler.

Pro potenciální zájemce o studium geografie, tedy především pro studenty středních škol, připravili naši kartografové Den GIS. Celá akce byla rozdělena na dvě části; dopoledne věnované studentům středních škol, odpoledne pak bylo otevřené i dalším zájemcům z široké veřejnosti. Obě části programu navštívilo takřka 200 zájemců, kteří shlédli prezentace a praktické ukázky GIS technologií. Účastníci Dne GIS z blízka prozkoumali auto mapující panoramata pro Mapy.cz, byli zasvěceni do vývoje GIS aplikací pro studenty Masarykovy univerzity, seznámili se s aktuálně řešenými projekty včetně nového přístrojového vybavení, prošli si mapovou sbírku Geografického ústavu, dozvěděli se o mapování ledovců na Špicberkách, využili Google Earth pro měření, ale také se zúčastnili geosoutěže.

Další připravenou akcí byla přednáška a diskuzní večer, vedený Petrem Daňkem, věnovaný rozvoji a souvisejícím environmentálním konfliktům v Indii. Indie se v posledních dvou dekadách stala druhou nejrychleji rostoucí ekonomikou (mezi velkými ekonomikami). Mnozí místní lidé nevnímají „rozvoj“ pozitivně, ale naopak jako hrozbu, před kterou je třeba se bránit. Z odporu proti „destruktivnímu“ rozvoji vyrůstají různá sociální a environmentální hnutí, která bojují za záchranu ekosystémů, brání místní obyvatele před vysídlením nebo ztrátou zdrojů obživy, a často také navrhuji alternativní formy rozvoje. Diskuze účastníků setkání se soustředila na to, nakolik jsou tyto konflikty a hnutí z nich vyplývající relevantní pro pochopení proměny současného světa, nakolik jsou nebo mají být předmětem studia geografie, a zda by se měly stát součástí výuky geografie. Byla představena také dlouhodobá spolupráce mezi Geografickým ústavem a prestižní indickou univerzitou Tata Institute of Social Sciences v Mumbai, která studium environmentálních hnutí na indickém venkově umožnila.

Poslední připravenou akcí byla série prezentací sociálních geografů vedená ve stylu Pecha Kucha Night. Jedná se o projekt, který původně vznikl v komunitě architektů, jehož cílem je umožnit setkávání lidí, kteří se jakýmkoliv způsobem věnují dané problematice. Smyslem prezentačního stylu Pecha Kucha je, aby prezentace byly co nejhutnější a aby si dokázaly udržet pozornost posluchačů. Během jednoho setkání má tak každý přednášející k dispozici 6 minut a 40 sekund, během nichž může předvést 20 obrázků, přičemž každý z nich může komentovat po dobu 20 sekund. Akci uspořádali naši sociální kartografové Robert Osman, Ondřej Mulíček a Daniel Seidenglanz. Na přetřes se dostala rozmanitá obecnější témata humánní geografie i představení výzkumných projektů participujících přednášejících.

Zdeněk Máčka

Týden geografie v Ostravě

V Ostravě se v objektu Přírodovědecké fakulty na Hladnově v rámci loňského Týdne geografie konaly dvě přednášky. Témata byla zvolena tak, aby i v tomto skromném rozsahu prezentovaly celou geografii v její komplexnosti. Proto byla jedna přednáška věnována humánní a druhá fyzické geografii. Ta první

„Singapur – Malajsie – Filipíny z pohledu humánního geografa“ se konala 18. 11. 2014 a přednášejícím byl prof. Tadeusz Siwek z katedry sociální geografie a regionálního rozvoje, který zmíněné země v roce 2014 navštívil. Druhou přednášku „Podzemí Moravskoslezského kraje“ přednesl 20. 11. 2014 dr. Jan Lenart z katedry fyzické geografie a geoekologie, který se věnoval přirozeným jeskyním i antropogenním podzemním prostorům, ale nikoli těm, které jsou veřejně přístupné. Obě dvě přednášky byly zahájeny některým z členů vedení Moravskoslezské pobočky ČGS, který vysvětlil přítomným kontext akce.

Přes krátký čas, který na přípravu a propagaci akce byl, se obou přednášek zúčastnili jak studenti, tak i širší veřejnost – převážně bývalí absolventi Ostravské univerzity.

Tadeusz Siwek

Týden geografie v Plzni

Týden geografie 2014 byl v Plzni zaměřen na propagaci geografie především v řadách středoškolských studentů. Nabídka Západočeské pobočky České geografické společnosti se setkala se zájmem učitelů, takže jsme připravili 8 různých přednášek, vyučovacích hodin a seminářů na 4 školách a další přednášky probíhaly v následujících týdnech. Učitelé gymnázií přivítali praktický způsob organizace, tj. vstupy do hodin geografie, probíhající podle rozvrhu studentů,

Přednáška v rámci Týdne geografie v Plzni. Foto: archiv pořadatelů.

a vyslovili podporu Týdne geografie i v dalších letech. Pro studenty geografie Fakulty ekonomické ZČU se pod hlavičkou České geografické společnosti konala přednáška absolventa studia geografie Mgr. Petra Holečka z firmy Česká zbrojovka, a. s. na téma „Zbrojní průmysl v ČR“. V dalších letech by měla organizace Týdne geografie probíhat s větším předstihem, aby se podařilo např. zkoordinovat hostující přednášející na fakultě či používat jednotný vizuální styl propagace v rámci České geografické společnosti.

Jan Kopp

Týden geografie na Geografické sekci PřF UK v Praze

Třetí listopadový týden je tradičně celosvětově pořádána akce Geography Awareness Week, ke které se v loňském roce poprvé připojila také Geografická sekce Přírodovědecké fakulty Univerzity Karlovy v Praze. Ve dnech 18.–21. listopadu 2014 tak geografie opanovala hlavní budovu děkanátu PřF UK v Praze na Albertově. Proběhly zde popularizační přednášky, cvičení, exkurze, komentované prohlídky výstav, projekce filmů doplněné komentáři odborníků a mnohé další aktivity. Akce byly určeny jak školám, tak také široké veřejnosti.

Návštěvníci v průběhu akce mimo jiné zjišťovali riziko civilizačních onemocnění, stopovali rysy a netopýry pomocí GPS, vyrazili probádat Bajkal i prameny Amazonky, zjišťovali, co se děje na Ukrajině, vyrazili autobusem „do Vietnamu“, vytvářeli vlastní mapu v GIS, zkoumali rodiny v minulosti a dnes či si interaktivními aktivitami v GEOLABu vyzkoušeli práci geografa.

Mezi největší akce na pražském pracovišti patřil kromě výstav v budově Přírodovědecké fakulty – například Geografie pro život – Den zdraví. Velkou pozornost také získala výstava Vltavské ostrovy v Praze, která sleduje vývoj a funkční využití všech pražských ostrovů a stejně tak demografická výstava, která přibližuje v českém a světovém kontextu hlavní demografické trendy.

Celkově připravený program zahrnoval více než 25 rozmanitých geografických akcí, které byly účastníky velice kladně hodnoceny. Mnoho z nich, podle vlastních slov, by tyto akce přivítalo pravidelně, proto již vyhlíží příští ročník Týdne geografie, a to jak v Praze, tak i na dalších geografických pracovištích.

Martin Hanus

Týden geografie na Pedagogické fakultě JU v Českých Budějovicích

Jihočeská pobočka ČGS a katedra geografie PF JU v Českých Budějovicích se v listopadu 2014 přidaly k celosvětové akci „Týden geografie“, jejímž účelem je snaha o zviditelnění a propagaci geografie jako oboru výuky na základních, středních i vysokých školách. Přestože byl týden geografie celosvětově stanoven na termín 18.–21. listopadu 2014, byla v Českých Budějovicích pořádána celá řada doprovodných akcí již před tímto termínem. V rámci nově založeného

„Zeměpisného badatelského klubu“ ve spolupráci s Gymnáziem Česká v Českých Budějovicích se proto odehrávaly aktivity spojené s propagací geografie určené pro žáky základních a středních škol. Jednalo se například o akci nazvanou „Geocaching aneb jak najít poklad pomocí GPS?“ či samotné akce Zeměpisného badatelského klubu zaměřené na badatelsky orientované vyučování zeměpisu/geografie přímo ve školních lavicích.

Druhou akcí pak byl již tradiční GIS Day 2014 ve dnech 10. a 11. listopadu 2014, kterého se zúčastnilo 120 studentů českobudějovických gymnázií. Dne 13. listopadu 2014 se pak odehrávaly na půdě Pedagogické fakulty JU v Českých Budějovicích odborné přednášky doc. RNDr. Leoše Jelečka, CSc. s názvy „Význam a funkce geografických jmen států – Česko/Czechia“ a „Stav ekonomiky USA – vybrané krizové aspekty“. Přednášek se zúčastnily téměř tři desítky posluchačů zejména z řad studentů katedry geografie.

Pomyslným vrcholem celého týdne geografie pak byla akce „GEODID – Geografické didaktické dny“. Jednalo se o seminář, který byl zaměřen zejména na moderní trendy ve výuce zeměpisu/geografie na základních a středních školách. Byl určen pro studenty geografických oborů, učitele ze základních a středních škol a zároveň jako platforma pro odborníky diskutujícími nad aktuálními problémy výuky geografie. Bližší informace o semináři GEODID jsou v následujícím příspěvku.

Stanislav Kraft

Geografické didaktické dny (GEODID)

Ve dnech 21.–22. listopadu 2014 se uskutečnil na katedře geografie PF JU v Českých Budějovicích pod záštitou projektu scienceZOOM2 seminář s názvem Geografické didaktické dny (GEODID). Seminář byl určen pro setkání odborníků geografů/vysokoškolských pedagogů a učitelů (nejenom) zeměpisu ze ZŠ i SŠ a rovněž všem studentů PF JU v Českých Budějovicích. Zastřešující téma semináře neslo název „Aktuální výzvy ve výuce zeměpisu“.

Diskuze, kulaté stoly a jiné workshopy byly cíleny především na moderní trendy výuky zeměpisu, především badatelsky orientované vyučování a možnosti jeho využití v praktické výuce zeměpisu. Zároveň byly často diskutovány současné překážky a problémy výuky zeměpisu a nastíněny možnosti jejich nápravy a změn v budoucnu.

Hlavní myšlenka semináře byla naplnění a vznik otevřené diskuze učitelů, kteří jsou v přímém kontaktu s „realitou“ výuky zeměpisu na ZŠ a SŠ, s odborníky/geografy z českých, slovenských, ale i polských či tureckých VŠ nad geografickými tématy s přihlédnutím k výhodám a nevýhodám badatelsky orientovaného vyučování.

Všechny výukové aktivity učitelů a studentů byly realizovány formou „učení hrou“ či skrze využití metod zážitkové pedagogiky a problémového učení. Samotní účastníci semináře se stali aktivními žáky, kteří byli neustále zapojováni do různých výukových aktivit. Snahou bylo především přiblížit studentům a učitelům z praxe nové vědecké postupy a bádání ve vybraných zeměpisných

otázkách co nejjednodušší a nejpochopitelnější formou, která by byla snadno aplikovatelná v jejich dosavadní učitelské praxi.

Semináře se účastnilo přes 60 odborníků/geografů z vysokoškolských pracovišť z Česka a Slovenska. Pozvání zároveň přijali i zahraniční hosté z Polska a Turecka. Semináře se účastnilo také více než 40 pedagogů ze ZŠ a SŠ především z Jihočeského kraje, ale zároveň přijali pozvání rovněž pedagogové i z jiných krajů Česka (Jihomoravského kraje, Kraje Vysočina, Středočeského kraje, Plzeňského kraje, Královéhradeckého kraje aj.).

V rámci GEODIDu bylo všem účastníkům nabídnuto během 2 dnů celkem 13 výukových aktivit, kulatých stolů či různých workshopů, doplněných dílčími prezentacemi a doprovodnými akcemi.

Geografické didaktické dny slavnostně zahájil v pátek 21. listopadu 2014 prorektor JU v Českých Budějovicích prof. RNDr. Miroslav Papáček, CSc., který přivítal všechny účastníky v Českých Budějovicích a na půdě Jihočeské univerzity. Slavnostní zahájení pokračovalo pozdravením účastníků děkanem PF JU v Českých Budějovicích Mgr. Michalem Vančurou, Ph.D., jenž popřál všem účastníkům bohatou tvůrčí atmosféru a mnoho inspirace pro odborné diskuze v rámci celého semináře. Na závěr přivítala všechny účastníky vedoucí katedry geografie doc. RNDr. Dagmar Popjaková, Ph.D.

Páteční program pokračoval společným plenárním zasedáním s vyzvanými přednáškami, které se tematicky pojily ke geografickému vzdělávání. Program zahájil doc. PaedDr. Eduard Hofmann, CSc. z PF MU Brno přednáškou na téma „Kurikulární změny ve výuce geografie ve Francii ve vztahu k českému zeměpisnému vzdělávání“. V rámci přednášky nastínil hlavní rozdíly v kurikulárních dokumentech obou zemí a představil francouzské výukové a učební materiály. Následně prof. RNDr. Ladislav Tolmáči, Ph.D. z PriF Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici zaujal posluchače krátkým vystoupením na téma „Súčasný stav, transformácia a perspektívy geografického vzdelávania v slovenských školách“. Vyzvané přednášky v rámci plenárního zasedání patřičně doplnil i prof. RNDr. Vladimír Ira, CSc. z PřF UP v Olomouci se svou prezentací na téma „Význam geografie v učebních plánech a studijních programech“. Po malé přestávce představil dr. hab. Wiktor Osuch, prof. UP aspekty geografického vzdělávání v Polsku. Zkušenosti s výukou geografie v Turecku a její současné problémy následně nastínil doc. dr. Eyüp Artvinli z Eskisehir Osmangazi Univerzity v Turecku.

Páteční odpolední program byl věnován jednání Sekce geografického vzdělávání ČGS a paralelně s touto aktivitou probíhalo i jednání Sekce regionálního rozvoje ČGS. V rámci těchto jednání byla řešena hlavní problémová témata souvisejících se zeměpisným vzděláváním jak na úrovni celorepublikové, tak i regionální a díky účasti zahraničních hostů mnohdy i na úrovni mezinárodní.

Další z aktivit, jenž zpestřovala páteční program GEODIDu, byl workshop na téma „Globální rozvojové vzdělávání v praxi aneb jak atraktivně pracovat s děním v současném světě“, jenž připravila pro účastníky Mgr. Blanka Zemanová z neziskové organizace Člověk v tísni. V rámci workshopu se účastníci seznámili s příklady dobré praxe a ukázkami práce s aktuálním světovým děním přímo v hodinách zeměpisu. Cílem aktivity bylo seznámit účastníky s obsahem, cíli, principy a metodami výuky globálního rozvojového vzdělávání na příkladu ukázkové hodiny. Paralelně s tímto workshopem probíhal seminář na téma

Terénní výuka GEODID. Foto: Jiří Nerad.

„Google Apps pro vzdělávání“ vedený Mgr. Martinem Lánou z Institutu pro další vzdělávání, o. p. s. Účastníci této aktivity si vyzkoušeli praktický pohled na využití cloudových nástrojů ve výuce zeměpisu.

Páteční odpoledne uzavíraly dvě aktivity. Velmi plodnou a dalo by se říci „žhavou“ diskuzi přinesl kulatý stůl nesoucí název „Problémy výuky regionální geografie a její funkce v současné společnosti“. Diskuze se dotýkala otázek současné úlohy regionální geografie ve společnosti. Na tuto aktivitu navazoval poslední páteční kulatý stůl, tentokrát věnovaný problematice „Změn demografického chování ve 2. polovině 20. století a na začátku 21. století“ vedený doc. RNDr. Dagmar Popjakovou, Ph.D. z PF JU v Českých Budějovicích a její kolegyní Mgr. Marcelou Káčerovou, Ph.D. z PriF UNIBA v Bratislavě.

Celý páteční program Geografických didaktických dnů zakončoval společenský večer v prostorách menzy JU v Českých Budějovicích.

Program GEODID pokračoval i v sobotu 22. listopadu 2014. Dopolední program zahajovala terénní výuka na téma „Badatelsky orientované vyučování zeměpisu“ pod vedením Mgr. Petry Karvánkové, Ph.D. a Mgr. Jana Dvořáka „Využití hry geocaching ve výuce zeměpisu“. Účastníci se (i vzhledem k nepřízní počasí) věnovali zatloukání půdní sondy a rozpoznávání půdních typů v parku Stromovka, zjišťovali sílu větru pomocí ručního anemometru či úroveň hluku v dopoledních hodinách ve Stromovce pomocí hlukoměru. Věnovali se určování intenzity osvětlení, vlhkosti vzduchu či se učili prakticky pracovat s teodolitem přímo v terénu. Dopolední aktivní „návštěvu“ parku Stromovka završili seznámením se s hrou geocaching a hledáním ukrytého pokladu s pomocí GPS navigace. Při závěrečném zhodnocení badatelských aktivit byly diskutovány možnosti jejich zapojení do výuky zeměpisu na ZŠ a SŠ.

Paralelně s touto terénní aktivitou probíhal v prostorách PF JU v Českých Budějovicích seminář na téma „Filozofie pro děti“, pod vedením PhDr. Ivy Žlábkové, Ph.D. a jejího kolegy Mgr. Lukáše Laibrtu. Lektori cílové skupině představili tento pedagogický přístup, jenž je rozvíjen od konce 60. let 20. století na základě aktivit Matthew Lipmana. Aktivita obsahovala náměty, jak lze využít ve výuce metodu filozofického dialogu spolu s dalšími doplňkovými cvičeními a aktivitami, které rozvíjí u žáků především kritické myšlení. Před obědovou pauzou se účastníci ještě seznámili s aktivitami Věda nás baví, o. p. s. pod vedením lektorky Mgr. Zuzany Rajchlové, Ph.D.

Odpolední blok aktivit byl zahájen kulatým stolem na téma „Zeměpisná olympiáda a čeští žáci“. V rámci kulatého stolu byly diskutovány otázky týkající se neúspěchů našich žáků v mezinárodních geografických soutěžích. Aktivitu se účastnil i úspěšný student Filip Hulec, který reprezentoval Česko na řadě mezinárodních geografických soutěžích, a podělil se s účastníky aktivity o své zkušenosti a zážitky.

Na tento kulatý stůl navazoval seminář „Projektově orientované vzdělávání“ vedený Ing. Petrem Hynkem z Centra pro inovace v inženýrském vzdělávání, o. p. s. Program GEODIDu završoval praktický workshop na téma „Možnosti využití ArcGIS Online ve výuce (nejen) zeměpisu“, který vedl Mgr. Vojtěch Blažek z KGE PF JU v Českých Budějovicích. Účastníci se na této aktivitě prakticky seznámili s nástrojem pro vytváření map a mapových aplikací, jenž je skvělým pomocníkem při vytváření interaktivní výuky.

Dle pozitivních reakcí od řady účastníků můžeme konstatovat, že odborný seminář naplnil hlavní cíl, a napomohl tak k nastavení a dlouhodobému udržování vzájemné spolupráce a motivace cílové skupiny při koncepci hodin přírodovědných předmětů formou badatelsky orientovaného vyučování.

Tímto bychom rádi poděkovali všem zúčastněným i všem, kteří nám pomáhali s organizací semináře a přispěli k jeho realizaci. Děkujeme.

Video z celé akce je možno zhlédnout na odkazu: www.sciencezoom.cz/novinky/geograficke-didakticke-dny-geodid

Jan Dvořák, Petra Karvánková, Eva Niklesová

GIS Days 2014 v Liberci

Ani vloni v období konání GIS Days nezůstala krajská vědecká knihovna v Liberci nezaplněna nadšenci o GIS. Technická univerzita v Liberci, krajský úřad Libereckého kraje, město Liberec, hasičský záchranný sbor ČR a mnoho dalších po roce opět spojili své síly a připravili pro veřejnost možnost dozvědět se, co to vlastně zkratka GIS znamená. A co bylo možné na libereckých GIS Days 2014 vidět? Na jednotlivých stanovištích se veřejnost mohla seznámit se zúčastněnými institucemi a jejich využíváním GIS v praxi. V rámci zmíněných stanovišť si návštěvníci mohli vyzkoušet například čichovou mapu, práci se starými mapami, virtuální realitu, historický 3D model Liberce či aplikace jednotlivých institucí. Dále si návštěvníci mohli prohlédnout výstavu posterů, výtvarných prací žáků základních a středních škol na téma „Nové světy“ nebo

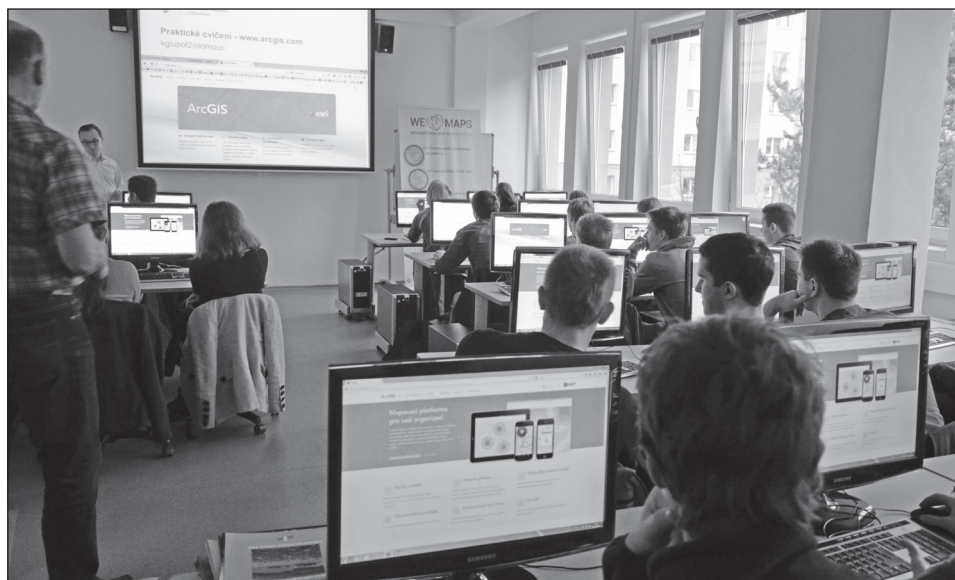
si zasoutěžit v poznávání leteckých snímků. Harmonogram byl tradičně složen z dopoledního programu vyhrazeného pro žáky základních a středních škol a odpoledních bloků vyhrazených pro širokou veřejnost. V podvečer přišly na řadu odborné přednášky. Letošní rok nás opět poctil svojí návštěvou pan Jaroslav Bengl z vývojového centra Google v Curychu. Pohovořil o budoucnosti map a technologických novinkách společnosti Google. Druhou odbornou přednášku měl na starost npor. Ing. Jan Havlík z Vojenského geografického a hydrometeorologického úřadu generála Josefa Churavého a představil nám, jaké mapy vznikají pro Armádu ČR nebo co obnáší práce geografa ve vojenských řadách. Novinkou letošních GIS Days bylo také tlumočení ve znakové řeči během odborných prezentací a ukázka práce s drony firmy UpVision.

Jak zhodnotit letošní GIS Days 2014 v Liberci? Úsměvy a zaujetí ve tvářích žáků, zájem veřejnosti, návštěvnost stanovišť a prezentací či spousta nových kontaktů a nápadů mezi odborníky dávají jasně najevo, že taková akce má smysl. Závěrem snad jen popřát mnoho síly a svěžích nápadů do příštích ročníků a na GIS Days 2015 v Liberci na viděnou.

Petr Meyer

GIS Day v Olomouci letos s rekordní účastí

Den GIS se na katedře geoinformatiky Přírodovědecké fakulty Univerzity Palackého v Olomouci koná již tradičně. Po mírné stagnaci v předchozích letech byl letošní ročník rekordní. Přihlášených 6 skupin po cca 30 studentech bylo

GIS Day 2014 na Přírodovědecké fakultě UP v Olomouci. Foto: archiv KGI UP v Olomouci.

maximum, které organizátoři v čele s Mgr. Rostislavem Nétkem mohli v laboratoři katedry geoinformatiky přivítat. Program byl rozdělen do tří bloků, v první půlhodině byli studenti středních škol atraktivní formou uvedeni obecně do problematiky GIS, konkrétního využití v praxi i možnostech studia na UP v Olomouci. Do série 10 minipřednášek se zapojili také stávající studenti magisterského studia, za což jim patří dík. Následovala praktická část – vytvoření interaktivní mapy v prostředí ArcGIS Online s možností vypublikování do šablony, které ArcGIS Online nabízí a sdílení na Facebook, což (stejně jako malé drobnosti věnované firmou ESRI) přineslo pozitivní reakci u řady studentů. Na závěr následovalo praktické osvojení získaných vědomostí ve formě zábavné hry Geocaching, ve spolupráci s Buď Geo... o. s.

V letošním roce jsme pozorovali jak výrazný nárůst přihlášených škol, tak studentů přímo s konkrétním zájmem o studium geoinformatiky. Prakticky v každé skupině byli minimálně 2–3 zájemci s reálným zájmem o studium a mnoha všetečnými dotazy. To poukazuje na fakt, že již tradiční akce GIS Day má opravdu přínos.

Rostislav Nétek, Jitka Doležalová